

Kjøbenhavnsposten.

Redigeret af J. P. Grüne.

Udgiven og forlagt af A. P. Liunge.

13de Aarg.

Fredagen d. 2. August 1839.

N°. 210.

Sorfendes, ifølge Kongelig allernaadigst Tilladelse, med Posten saavel i Danmark som i Hertugdømmerne.

Det danske Strogods i Hertugdømmet Slesvig.

I.

Der gives udenfor Tydskland paa den hele øvrige Jordklode neppe nogen Provinds af samme Størrelse, der ved forskellige Jurisdictioner saaledes er sonderlemmet, som Hertugdømmet Slesvig; thi det er ikke nok, at de slesvigiske Retsdistricter gjennemføre og gjennemkrydse hverandre paa den forunderligste Maade, der findes ogsaa indenfor Hertugdømmets naturlige Grændser i fem og fyrgetyve Kirkesogne Strogods, som under dansk Lov og Ret umiddelbart henhører til selve Kongeriget. Alt dette Strogods er underlagt Ribe Amt, men kun sex af alle disse Sogne høre til samme i deres hele Omfang, medens af de fleste andre den største Deel ligger under Amtene Haderslev, Lyngum-Kloster og Tønder. Fra Den Amrum i Vesterhavet skraas over Landet indtil Oddis Sogn mellem Haderslev og Kolbing er hele det nordvestlige Slesvig deelt mellem dansk og slesvigsk Rettergang, endog tidt saaledes, at een og samme Eiendom, ja eet og samme Huus staaer under dem begge.

At dette Strogods har kunnet opstaae er let at begribe, naar man af Historien kender Middelalderens Skik og Brug, efter hvilken Retten sad i Næven og Eiendommen var afhængig af adelig Byrd, saa Bonden fulgte med den arvede eller kjøbte Gaard ligesom anden Besætning. I Slesvig lærte man først en saadan Tilstand at kende, da de tydske Adels herrer ved de holstenske Grevers Hjælp trængte ind i Landet, med hvilke enkelte danske Familier gjorde fælles Sag til at undertvinge den ved Krigen svækkede Dødsbonde. Saavidt den sarske Stamme beboede Slesvig, var Adelsens Herredomme almindeligt, men i de øvrige Dele bleve kun enkelte Herresæder grundede, hvoraf de fleste igjen snart bleve hævede. Den mægtigste Adelsfamilie i det nordlige og vestlige Slesvig var Familien Limbek, som i den tappre og snilde Rigsdroft

Claus Limbek naaede sin Magts højeste Spids. Han besad paa Fastlandet Slottene Tøning, Gram, Ribe, Troiborg og Møgeltonder med alt Tilliggende, og modtog desuden i Pant af Valdemar Atterdag de fristte Der Mars, Rom, Sild, Fø og Amrum, paa hvilke han anlagde faste Borge, for at bringe Friserne til Hørigbed. Under Drostens Sønner bleve de fristte Besiddelser allerede tilbeels igjen afhændede, saa at Drostens Sønnesøn, som ogsaa heed Claus Limbek, og med hvilken Familiens Mandslinie uddøde, kun var i Besiddelse af de Dele af Derne, som for nærværende Tid høre til Ribe Amt. Disse Grundstykker tilligemed Slottene og Godserne Troiborg og Møgeltonder kjøbte Dronning Margrete 1407 for 5000 lybste Mark, og pantsatte strax alt dette Gods til Ribe Bispestol, vel vidende, at Krumstaven bedre end Sværdet vilde formeaae at beskytte dem. Dronningen befalede ogsaa strax, sandsynlig paa Bispens Forestilling, at de kjøbte Godfers Beboere skulde søge deres Ret paa Viborg Thing og ikke længere paa Urnehoved Thing. Kjøbstaden Ribe derimod med en Deel til Slottet og Domcapitelet henhørende Gods er i den historiske Tidsalder steds bleven betragtet som en umiddelbar Deel af selve Kongeriget, om den og til enkelte Tider har været adskilt derfra.

Al saadan Blanding foraarsages naturlig ikke alene for de Lybende stor Ulempe, men ogsaa for de Bybende mangfoldige Misligheder. De Første maae finde sig i lange og besværlige Reiser, megen Tidsspilde og betydelige Pengeudgifter, som ellers kunde spares, medens de Sidste hindres og forstyrres i deres Virksomhed ved den bestandige Uvished om Besøielsen til at handle, og ved de idelige Stridigheder med og Indsigelser af Embedsmænd snart paa slesvigsk snart paa dansk Side, som paa staae, at deres Embedsmyndighed er blevet krænkert. Saaledes maa f. Ex. V. Herreds Archiv indeholde interessante Acter med Hensyn til Lundsgaard i Høist Sogn i Tønder Amt, da for nogle Aar siden V. Herred og Slur Herred stredes om Høihedsretten

af samme foreffreyne Orden. For at vore Læsere desto klarere kunne indsee dette, vilde vi forsøge, at give en kort Beskrivelse af det omtalte Strøgodsens enkelte Bestandele.

Staden Kjøbenhavns offentlige Samlinger.

(Sluttet.)

Da det i den senere Tid oftere er blevet gjentaget og tilstræffteligen godgjort, navnlig i Anledning af Thorvaldsens Museum, at Afdelingen til Landets Konstskatte og offentlige Samlinger, naar den er fri og let tilgængelig, i høi Grad bidrager til Folkets Sands for det Skønne, og at denne igjen i mange Retninger indvirker ikke alene paa den almindelige Dannelse, men ogsaa middelbart befordrer Industriens Forædling, skulle vi ikke her indlade os paa en fuldstændig Udvikling af disse almeen-anerkjendte Sandheder. Vi vilde blot tilføie det Dasse, at Afdelingen til de Steder, der endnu ved den høie Betaling saa godt som ere lukkede for den allerførste Deel af Folket, maa blive fri for Alle og Enhver, og at overhovedet enhver offentlig Samling maa blive frigjort for alle de Omstændigheder og Formaliteter, der ikke ere absolut nødvendige til god Ordens Opretholdelse.

Vi kunne slutteligen ikke forbigaae en Ufsik, som finder Sted nogle Steder, hvor Afdelingen iøvrigt er fri for Alle, og saagodtsom alle Steder, hvor man maa betale, at nemlig vedkommende underordnede Bestjente ikke alene modtage af, men endogsaa affordre de Besøgende Driftpenge, en Ufsik, der f. Ex. aldeles ikke finder Sted ved Malerisamlingen paa Christiansborg Slot og paa Museet for de nordiske Oldsager, hvor der dog anvendes Alt, hvad der med Billighed kan fordres med Hensyn til de Besøgendes Bequemmeligheder, og hvor selv de underordnede Betjente vise Publikum en Høflighed, der er en tro Afspjæling af den Aand, der besjæler deres Foresatte. En saadan Ufsik er utvivlsomt noget, som afholder mangen en Uformuende, der ikke besidder Mod nok til at sætte sig ud over samme, fra at besøge de Steder, hvor den drives.

Man indvende os endeligen ikke, hvad vi oftere have hørt yttre, at den frie Afgang, som vi i Folkets Interesse attraae, vilde berøve flere Individier deres engang beregnede og lovlige Indtægt; thi det følger naturligviis af sig selv, at denne Afgang i deres Ind-

tægter maatte erstattes dem paa anden Maade, ligesom man heller ikke fornøftigviis vilde kunne fordre af Nogen, at han skulde paatage sig de med Forevisningen forbundne Omkostninger og den Uleilighed og Tidsspilde, sligt medfører, uden en efter Omstændighederne lempet billig Godtgjørelse. Hvor Indtægten maatte ansees som en reen Sinecure, fordi den enten ikke er forbunden med den ringeste Uleilighed eller tilfalder et Individ, der, ifølge sin øvrige Stilling, allerede er rigeligen aflagt, vilde det utvivlsomt være rettest reent at affkaffe den, og under alle Omstændigheder burde det paalægges Vedkommende selv at vise de Besøgende omkring, for at disse ikke skulle bebyrdes med uforholdne Udgifter til Indtægthaverens Tjenere og Tjeneres Tjenere, da Ingen retmæssigen kan gjøre Fordring paa at beskaffe Publikum, uden at gjøre nogen Nytte for sine Intrader.

Uagtet vi nærmest have haft Staden Kjøbenhavns offentlige Samlinger for Die, ønske vi naturligviis det Sagte overført paa Landets øvrige Samlinger og Seeværdigheder, der for Betaling ere tilgængelige for Rejsende, t. Ex. Roeskilde Domkirke og Slottene Fredensborg og Frederiksborg med flere Steder. Man burde i den Henseende tage Exempel af flere private Etablissementer, der med opoffrende Beredvillighed staae aabne for Publikum, og endogsaa undertiden, som det t. Ex. er Tilfældet med Kammerraad Drewsens seeværdige Papirfabrik, forevises af Eieren selv eller hans Bestyrere, for at de Besøgende ingen Anledning skulle have til at erlægge de saa obidne Driftpenge. Vi henlede ligeledes Opmærksomheden paa Bregentved og Gisselsfeldts smukke Haveanlæg, Holmegaardss Glasværk og Anlæggene paa Moens Klint og flere, der ved Eierens Forekommenhed staae aabne for Publikum. Hvor Afgiften er høist ubetydelig og anvendes til et aldeles velbædiget Diemed, hvad der f. Ex. er Tilfældet med Baldemars Taarn i Bordingborg, er der selvfølgeligen meget mindre Grund til at ønske en saadan Afgift hævet, fordi den i Almindelighed ikke er at ansee som en Byrde. Hvad slige Steder udenfor Hovedstaden angaaer, er det desuden værdt at paaagte, at man deels der ikke kan befrygte at de Besøgendes Mængde skulde falde til stor Byrde, og at slige Steders fuldstændige Offenhed deels ogsaa vilde være et betydeligt Tilskøttelsesmiddel for Rejsende, hvad der altid er i enhver Byes Faveur.